

Paulinum : Subotica, od 1962. do danas = Szabadka, 1962-től napjainkig, [pripremila Biskupijska klasična gimnazija i sjemenište (kolegij) „Paulinum“], Agapé, Novi Sad, 2018., 176 str.

Biskupijska klasična gimnazija i sjemenište „Paulinum“ je obrazovna institucija Subotičke biskupije koja neprekidno radi još od školske 1962./63. godine. Začetnik ove institucije je biskup Lajčo Budanović koji je želio riješiti pitanje svećeničkog pomlatka, te je u tu svrhu kupio zgradu u kojoj je bilo smješteno sjemenište, odnosno prvi „Paulinum“. Zgradu su 1944. okupirali ruski vojnici, a kasnije ju je država nacionalizirala. Biskup Matija Zvekanović je nakon više desetljeća otvorio drugi „Paulinum“, kao sjemenište (internat) i školu. Današnja zgrada „Paulinuma“ dovršena je 1965., te iste godine 30. lipnja, na blagdan apostolskih prvaka Petra i Pavla i posvećena. Ovo biskupijsko malo sjemenište od svojih početaka pohađali su mali sjemeništarcu iz raznih

biskupija bivše Jugoslavije. Škola je de facto priznata od početka devedesetih godina, no tek od veljače 2004. Klasična gimnazija „Paulinum“ dobila je potpuno priznanje i akreditaciju države, uz potporu biskupa dr. Jánosa Pénzesa. Podsjetimo se kako je ova škola iznjedrila brojne svećenike, intelektualce, ne samo Subotičke i Zrenjaninske, već i drugih biskupija bivše Jugoslavije, te onih koji djeluju u inozemstvu.

Pedeseta obljetnica „Paulinuma“ proslavljena je 2013., a pet godina kasnije tiskana je monografija u kojoj se odaje priznanje ovoj jedinstvenoj obrazovnoj instituciji u bivšoj Jugoslaviji, a jednako tako i sada u Republici Srbiji. Na 176 stranica dvojezične knjige, na mađarskom i hrvatskom jeziku, čitatelj se može upoznati s poviješću „Paulinuma“, odnosno dobiti „realan pregled o Biskupijskoj klasičnoj gimnaziji Paulinum“, piše u uvodnoj riječi (str. 7-8) glavni i odgovorni urednik mons. art. m. Józef Miocs, ujedno ravnatelj i rektor „Paulinuma“ tijekom više od dva desetljeća. Osim njega, u prvom dijelu knjige svoje uvodne riječi potpisuju dr. Géza Czékus (str. 9-10), dr. Josip Ivanović (str. 11-12), mons. Stjepan Bertić (str. 13-14), dr. Zoltán Rokay (str. 15-16) i Leonard Doci (str. 18) čija su svjedočenja vrlo zanimljiva jer se radi osobama koje imaju iskustvo polaznika i/ili profesora „Paulinuma“. Slijedi prvi od dvaju najvrjednijih dijelova ove monografije, arhivski dio (str. 19-53) u kojem su zapisnici o otvorenju sjemeništa i gimnazije, pismo biskupa Zvekanovića Svetom Ocu iz 1962., te brojni drugi dokumenti, poput prijave škole Sreskom narodnom odboru, Odjelje-

nju za prosvjetu 1962., Nastavni plan škole za 1963. na hrvatskom i mađarskom jeziku. Drugi značajan segment knjige, ujedno i najopsežniji nosi naslov „Maturalni tabloji“ (str. 122-173), koji prikazuje 52 panoa s fotografijama maturanata, njihovim imenima u potpisu fotografija, kao i njihovih profesora (razrednika, ravnatelja i odgojitelja). Praksa fotografiranja maturanata je vrlo popularna u Subotici, a u ovom je slučaju vrijedan arhivski dokument, često s naslovom ili navodom na latinskom jeziku, čime je vjerojatno dostupniji širem auditoriju. U knjizi su ilustrirano predstavljani „Ugledni gosti“ (str. 64-76) i „Događaji“ (str. 78-86), a potom slijede svojevrсна izvješća u poglavljima: „Obnovljene prostorije ‘Paulinuma’“ (str. 87-98), „50. obljetnica ‘Paulinuma’“ (str. 99-110) i „55. obljetnica ‘Paulinuma’“ (str. 111-120).

Iako bi se moglo pronaći i jezičnih propusta u hrvatskom jeziku, te tehnički nedovoljno kvalitetnom tisku (fotografije često nisu dovoljno izoštrene, što se napose vidi na maturalnim panoima na kojima su teško čitljiva imena maturanata), oni ne mogu umanjiti vrijednost monografije o školi i sjemeništu „Paulinum“ koji je u obrazovanju stamenu svjetionik kako za Katoličku tako i za Pravoslavnu Crkvu na prostoru nekadašnje države, a svojim je neumornim zalaganjem za prosvjetu i obrazovanje priznat u svjetskim razmjerima.

Katarina Čeliković

Tradicijnska kultura i kulturna baština Šokaca i Bunjevaca - zemlja, čuvari i baštinci : zbornik radova s međunarodnih znanstveno-stručnih skupova održanih 2016. i 2017. u Osijeku, Vinkovcima i Plavni, ur. Ružica Pšihistal i Katarina Dimšić, Šokačka grana i Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata, Osijek – Subotica, 2018., 380 str.

Poslije deset zbornika *Urbanih Šokaca* pod uredničkim vodstvom Vere Erl, sada počasne predsjednice „Šokačke grane“, ova udruga uspješno nastavlja objavu radova s međunarodnih znanstveno-stručnih skupova. Dvobroj *Urbani Šokci* 11/12 pod naslovom *Tradicijnska kultura i kulturna baština Šokaca i Bunjevaca - zemlja, čuvari i baštinci* objavljen je 2018. godine s temom međunarodnih znanstveno-stručnih skupova održanih 2016. i 2017. godine u Osijeku, Vinkovcima i Plavni, u uredništvu prof. dr. sc. Ružice Pšihistal i mag. ethn. et cult. anthrop. Katarine Dimšić. U uvodniku (str. 7-10) pod naslovom „Nova poglavlja šokačke i bunjevačke kulturne baštine“ podsjećaju na desetljeće aktivnog bavljenja i okupljanja stručnjaka i znanstvenika šokačkom i bunjevačkom tradicijom pod krovim nazivom *Urbani Šokci* te navode brojne pozitivne ishode.